

Miten kunnat voivat parantaa kansalaisten aktiivisuutta vähähiilisyiden edistämässä?

*Ari Nissinen,
Suomen ympäristökeskus
(SYKE)*

Tilaisuus: Vähähiilisydestä ja kiertotaloudesta kunnan vahvuustekijä. Tvärminne 7.2.2018

Miksi huomio kotitalouksien kulutukseen?

- Aiheuttaa suuren osan eli noin 70% kotimaan loppukäytön päästöistä (loppu 30% julkisesta kulutuksesta ja investoinneista)
- Monia mahdollisuuksia päästövähennyksiin
- Kulutuksen osa-alueet asuminen, henkilöliikenne, ruoka, muut tavarat ja palvelut pitkäjänteisen työn kohteina
- Kysyntä uusille vähäpäästöisille tuotteille

Kuva: Ilona Osara / YHA Kuvapankki

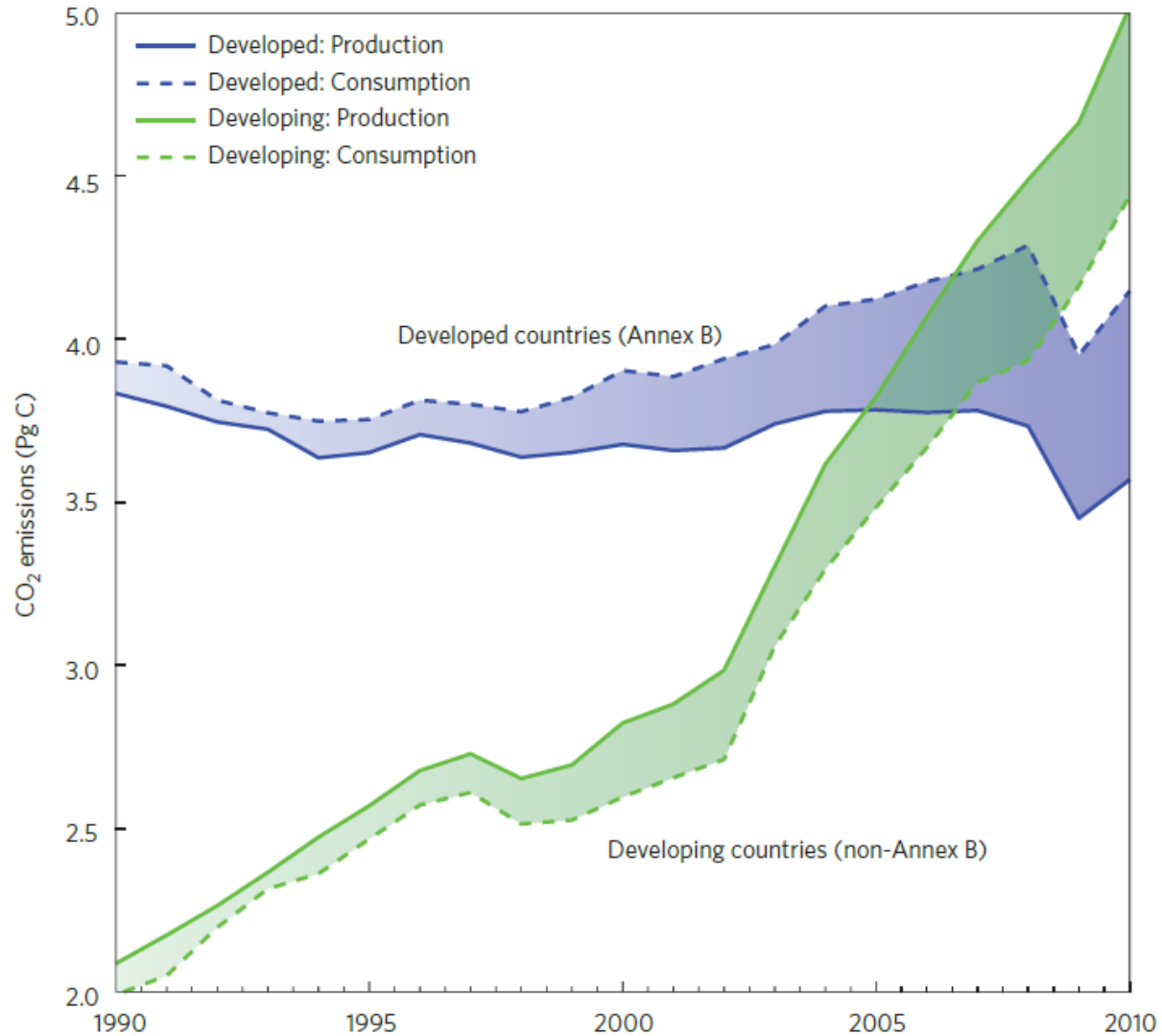

Kuva: Ari Nissinen

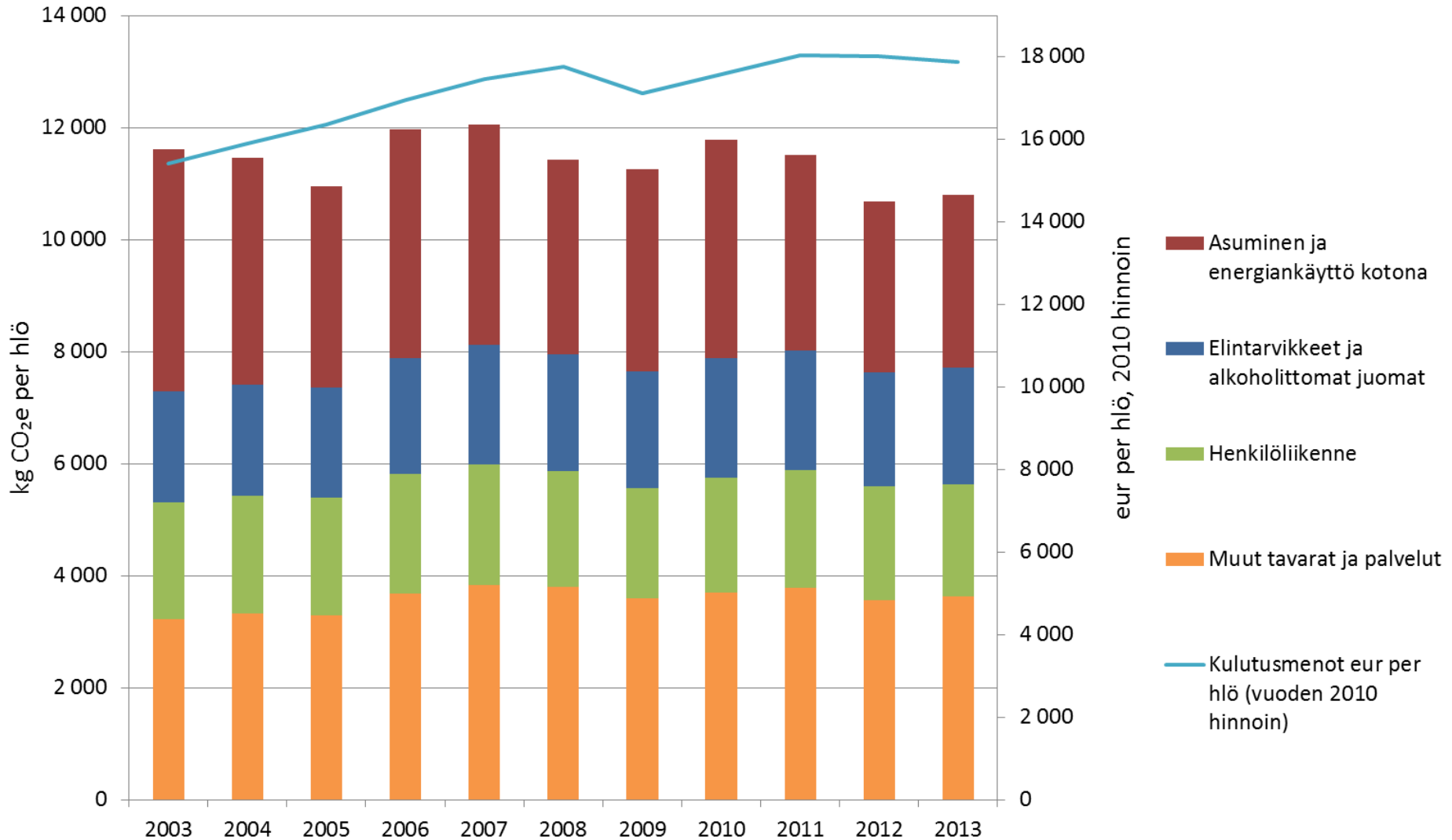
Kuva: Raii Malinen / YHA Kuvapankki

Alue- vai kulutusperusteiset khk-päästöt?

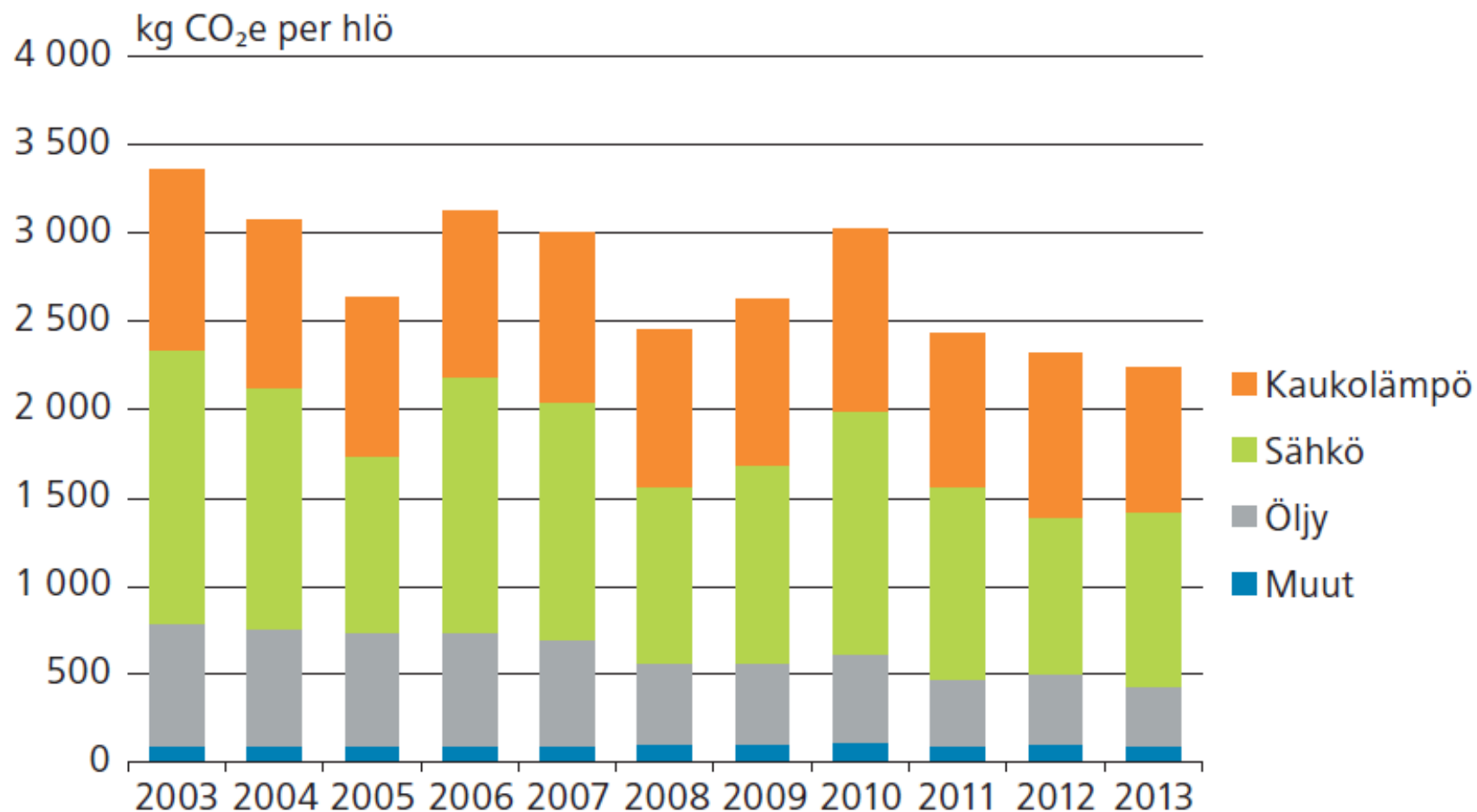

Lähde ja kuva: Peters ym. 2012, Nature Climate Change

Suomalaisen keskimääräinen hiilijalanjälki ja kulutusmenot

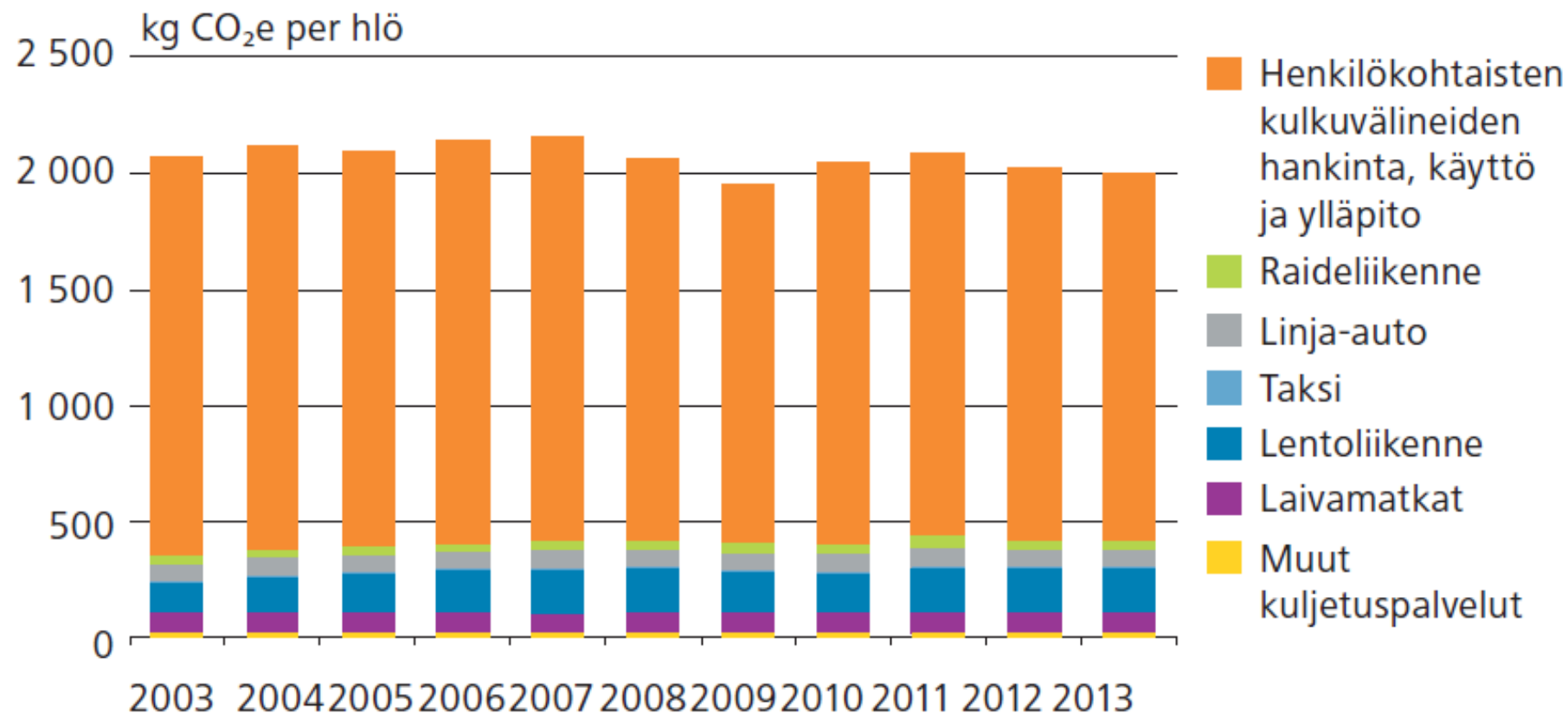

KUVIO 3. Suomalaisen asumisen energiankulutuksen hiilijalanjälki energialähteittäin vuosina 2003–2013

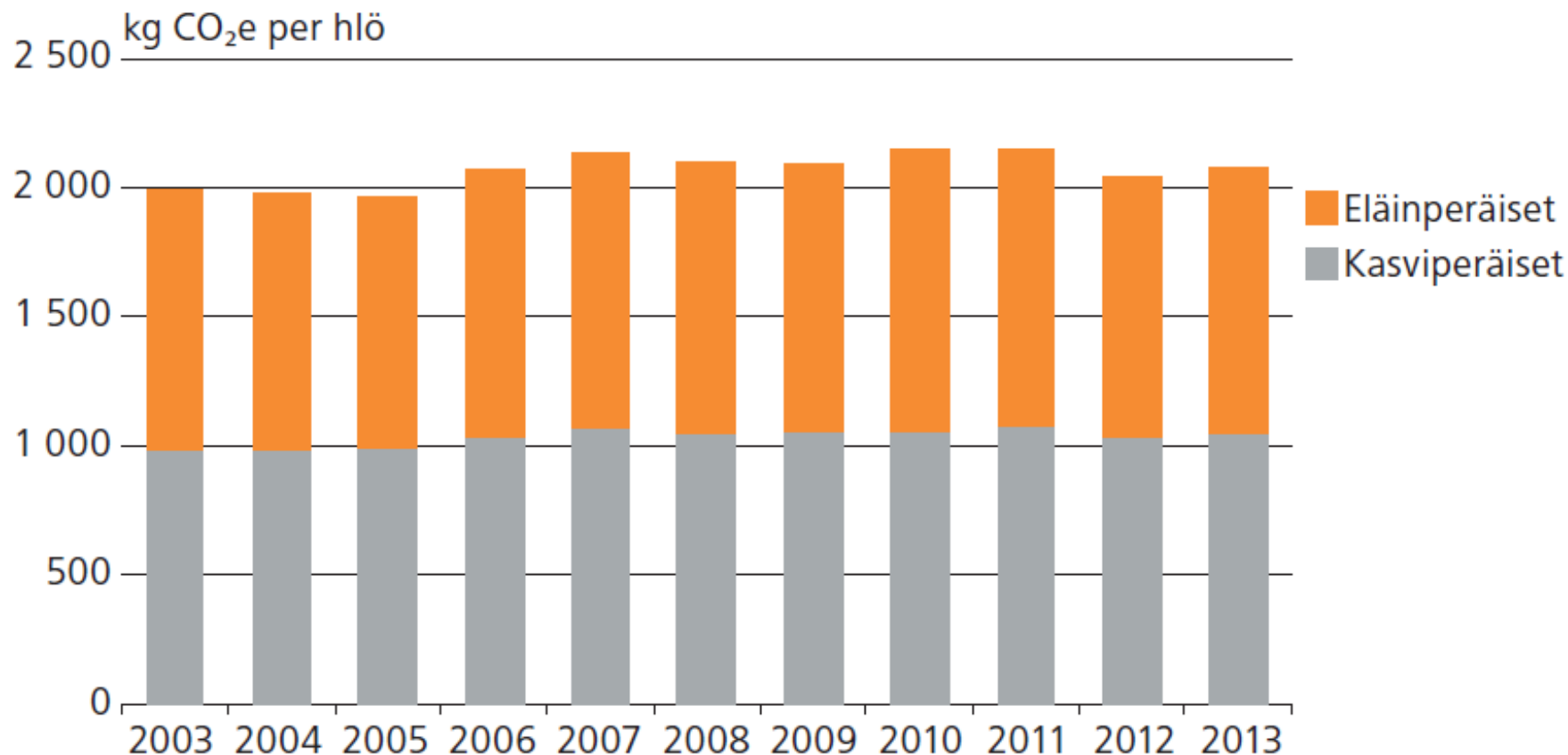
Lähde: Kulutuksen hiilijalanjäljen indikaattori -hanke

KUVIO 4. Suomalaisen liikkumisen keskimääräinen hiilijalanjälki vuosina 2003–2013

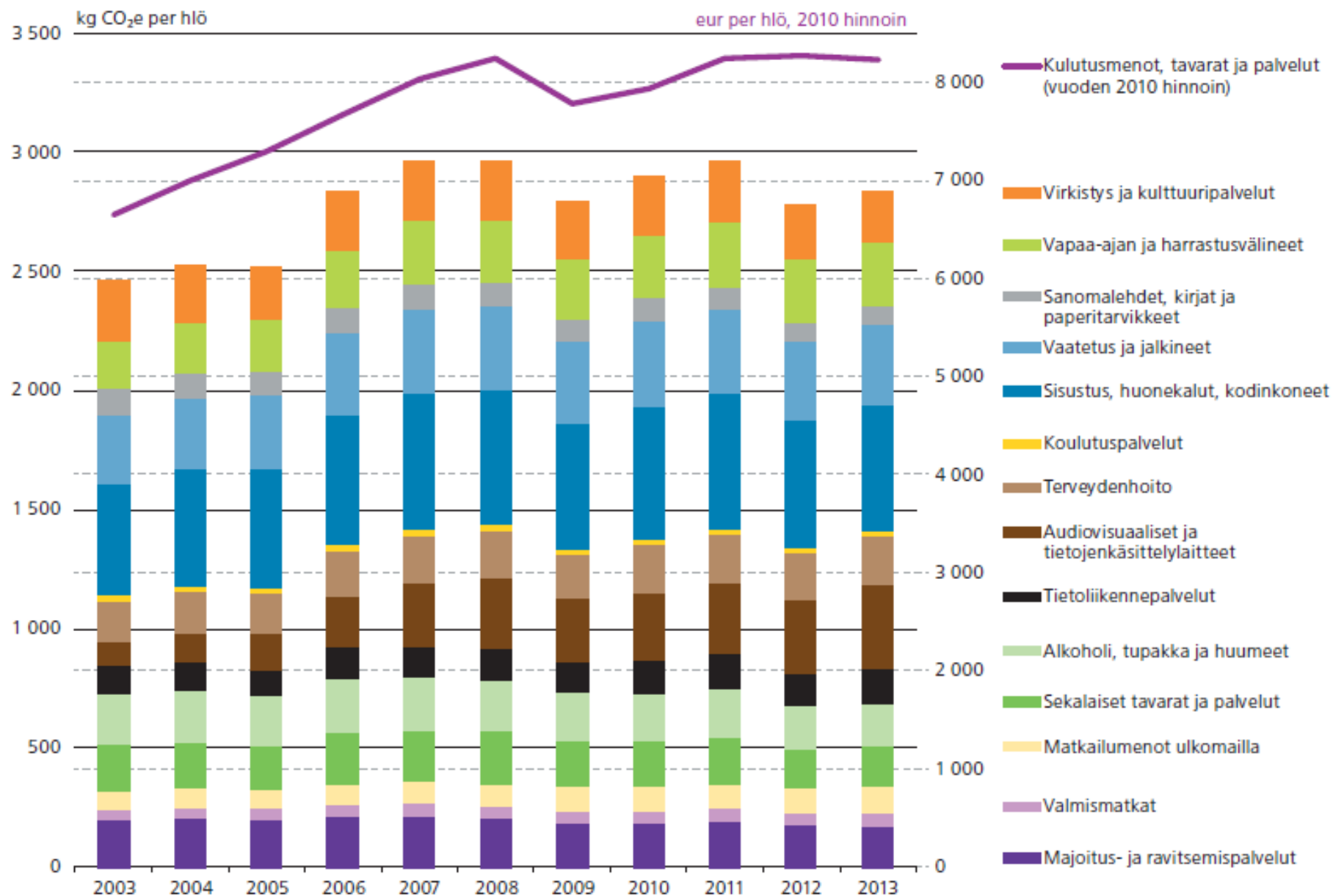
Lähe: Kulutuksen hiilijalanjäljen indikaattori -hanke

KUVIO 5. Suomalaisten kuluttamien elintarvikkeiden ja alkoholittomien juomien keskimääräinen hiilijalanjälki vuosina 2003–2013

Lähde: Kulutuksen hiilijalanjäljen indikaattori -hanke

KUVIO 6. Suomalaisen keskimääräinen tavaroiden ja palveluiden kulutuksen hiilijalanjälki ja vastaavat kulutusmenot vuosina 2003–2013

Lähde: Kulutuksen hiilijalanjäljen indikaattori -hanke

Miten ihmiset suhtautuvat kulutuksen päästöjä vähentäviin toimenpiteisiin?

- Ihmiset olleet keskimäärin aika haluttomia omiin toimiin
- Tilanne kuitenkin muuttumassa?

KESKIVERTOSUOMALAISEN KULUTUKSEN HIILIJALANJÄLKI VUODESSA:

PIKADIEETTI
keventää vuosittaisen kulutuksen hiilijalanjälkeä yhteensä 2 000 kg:

Lämmön säästö kotona: huone-
lämpötilan tarkistus, ikkunoiden
ja ovien tiivistäminen, lämmintä
vettä säästävä suihkupää.

Sähkösopimuksen vaihtaminen
uusiutuvilla energialähteillä
tuotettuun sähköön.

Viikoittain kaksi kauppamatkaa
kävellessä tai pyörällä auton sijaan.

Euroopan lentoloman vaihto
lähilomaksi kerran vuodessa.

Yksi kasvisruokapäivä viikossa.

Hiilijalanjälki pikadieetin
jälkeen:

ELÄMÄNTAPAREMONTTI
keventää vuosittaisen kulutuksen hiilijalanjälkeä yhteensä 5 000 kg:

Kodin energiaremontti, esimerkik-
si siirtyminen maalämpöön.

Sähkösopimuksen vaihtaminen
uusiutuvilla energialähteillä
tuotettuun sähköön.

Oman auton vaihto liikenne-
palveluihin (sähköyhteiskäyttö-
auto ja joukkoliikenne).

Useampi arjen matkoista lähi-
asiointina, kävellessä ja pyörällä.

Viisi kasvisruokapäivää viikossa.

Hiilijalanjälki elämäntaparemontin
jälkeen:

Miten ihmiset suhtautuvat toimenpiteisiin?

- Ihmiset olleet keskimäärin aika haluttomia omiin toimiin – muutos?
- Toisaalta monet ohjauskeinot tuttuja jo aiemmin, energiansäästön ja kierrätyksen myötä
- Esimerkkejä ongelmista:
 - hehkulamput, uusi energiatodistus
 - Ohjauskeinon toimeenpano
 - Viestinnän vähäisyys, sen tulisi selittää syitä ja tukea toimeenpanoa

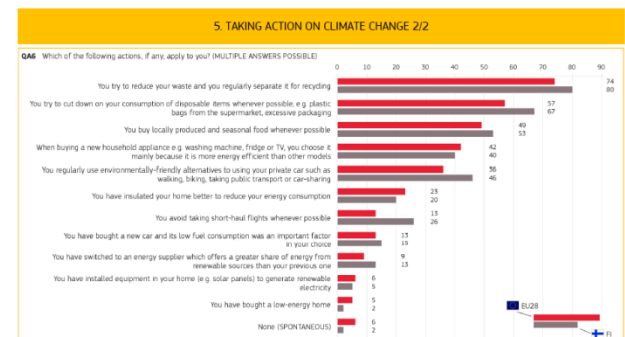
Katso myös www.syke.fi/hankkeet/kuilu

Valmius toimenpiteisiin, Ilmastobarometrissa 2015 ja Eurobarometrissa 2015:

Henkilökohtainen toiminta:
Ilmastoväittämät kuvaavat lähes kaikissa kohdissa huonosti vastaajista 50%:ia tai yli

SITRA

Ylen kysely: Suomalaisilla on taas varaa olla huolissaan ilmastonmuutoksesta

Vain joka kymmenes suomalaista katsoo, että ilmastonmuutos on vähäinen ongelma tai ei ongelma lainkaan.

Ilmastonmuutos 2.1.2018 klo 06:10 | päivitetty 2.1.2018 klo 14:22

Kuva: Esko Jämsä / AOP

Ilmastonmuutos on...

		kaikki	miehet	naiset
Erittäin vakava ongelma		59	49	70
Melko vakava ongelma		30	36	24
Vähäinen ongelma		7	11	3
Ei ole ongelma lainkaan		2	3	2
En osaa sanoa		2	1	2

Suuri enemmistö helsinkiläisistä ja vantaalaisista painottaisi ympäristöä talouskasvua enemmän

2.2.2018 10:03 | [Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia](#)

Jaa

Helsinkiläisten ja vantaalaisten ympäristömyönteisyys on asenteiden tasolla vahvaa, selviää tuoreesta ympäristöasennekyselystä. Suuri enemmistö – noin neljä viidestä – painottaisi enemmän ympäristöä kuin talouskasvua, jos nämä joutuvat vastakkain. Lähes yhtä moni kuitenkin katsoo, että ympäristönsuojelu ja talouskasvu ovat mahdollisia samanaikaisesti. Näin ajattelevien osuus on kasvanut edellisestä kyselystä. Ympäristönsuojelun ja talouskasvun yhtäaikaisuuteen uskovat etenkin nuoret vastaajat. Asiat selviävät Helsingin kaupunginkanslian tuoreesta tutkimuksesta.

Tutkimuksessa selvitettiin myös asenteiden ja käyttäytymisen riippuvuuksia. Ympäristömyönteisten asenteiden ja ympäristökäyttäytymisen eri muotojen välillä on suhteellisen heikko yhteys. Esimerkiksi vahva tietoisuus ilmastonmuutoksesta lisää vain hiukan todennäköisyyttä aktiiviseen energiansäästöön asumisessa. Selvin riippuvuus muodostuu ilmastonmuutostietoisuuden ja kasvisruuan suosimisen välille.

Mitä tapahtuu
kulutukselle ja
ympäristövaikutuksille
nyt kun talous
taas kasvaa?

Mitä tapahtuu kulutukselle ja ympäristövaikutuksille nyt kun talous taas kasvaa?

- Suomen kasvihuonekaasupäästöt kasvoivat 6 % vuonna 2016 (Tilastokeskus)
- Yksilölliset kulutusmenot myös kasvussa (Tilastokeskus):

		2011	2012	2013	2014	2015	2016
P31K Yksilölliset kulutusmenot	Viitevuoden 2016 hinnoin	33 839	34 044	34 065	33 909	34 214	34 572

- 'Kulutusmieliala' on valoisa (Tilastokeskus):

Kuluttajabarometri

Tuottaja: Tilastokeskus

Tuorein julkistus:

[Kuluttajien mielialat valoisammat kuin koskaan](#)

29.1.2018

Kuluttajien luottamusindikaattori oli tammikuussa 24,2, kun se joulukuussa oli 24,0.

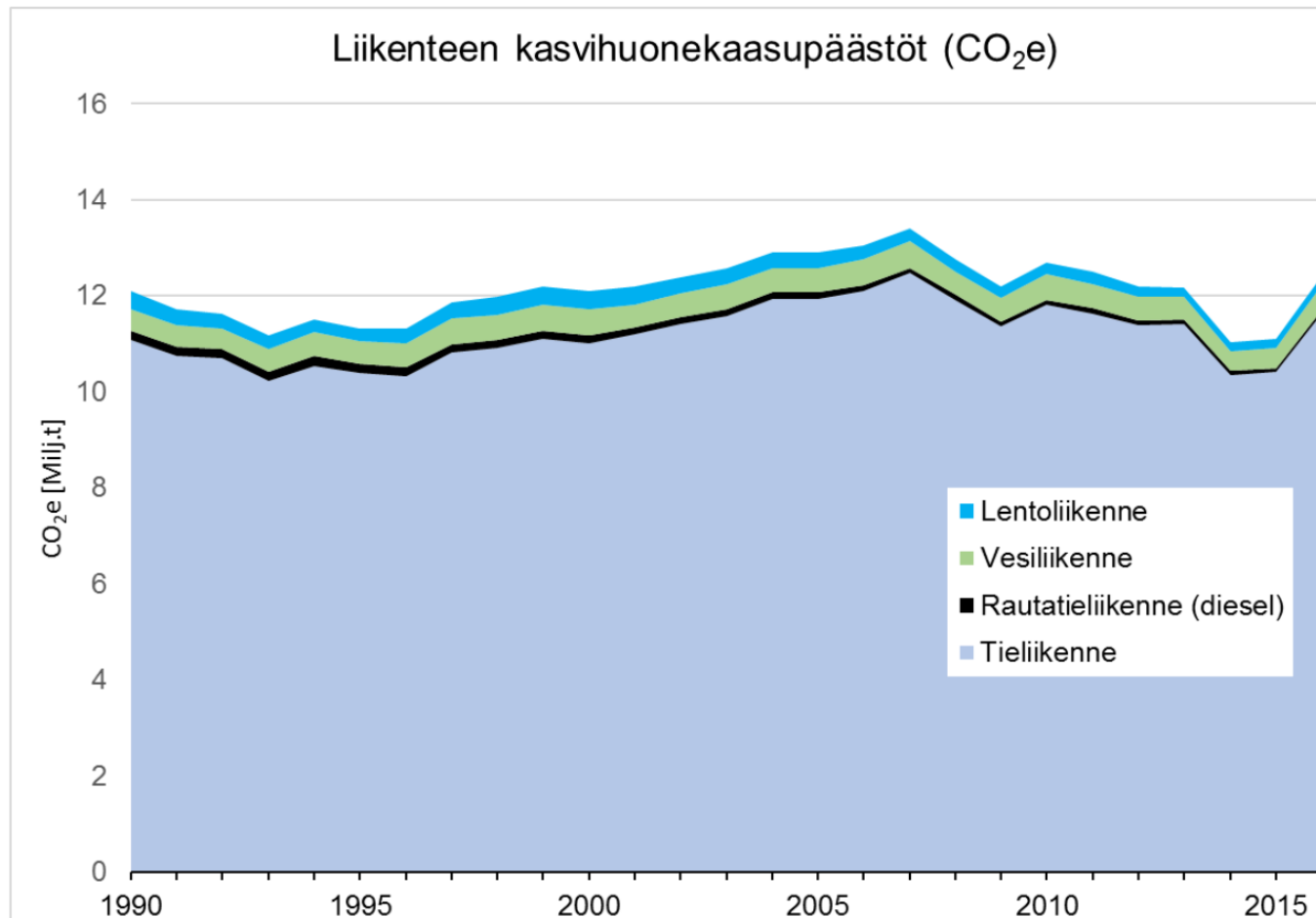
Tammikuun lukema on mittaushistorian korkein. Viime vuoden tammikuussa

luottamusindikaattori sai arvon 21,0. Indikaattorin pitkän ajan keskiarvo on 12,3.

Tiedot:

Mitä tapahtuu kulutukselle ja ympäristövaikutuksille nyt kun talous taas kasvaa?

- Liikenteen päästöt kasvoivat 2016 (lipasto.fi):

Mitä tapahtuu kulutukselle ja ympäristövaikutuksille nyt kun talous taas kasvaa?

- Liikenteen päästöt kasvoivat myös (lipasto.fi):

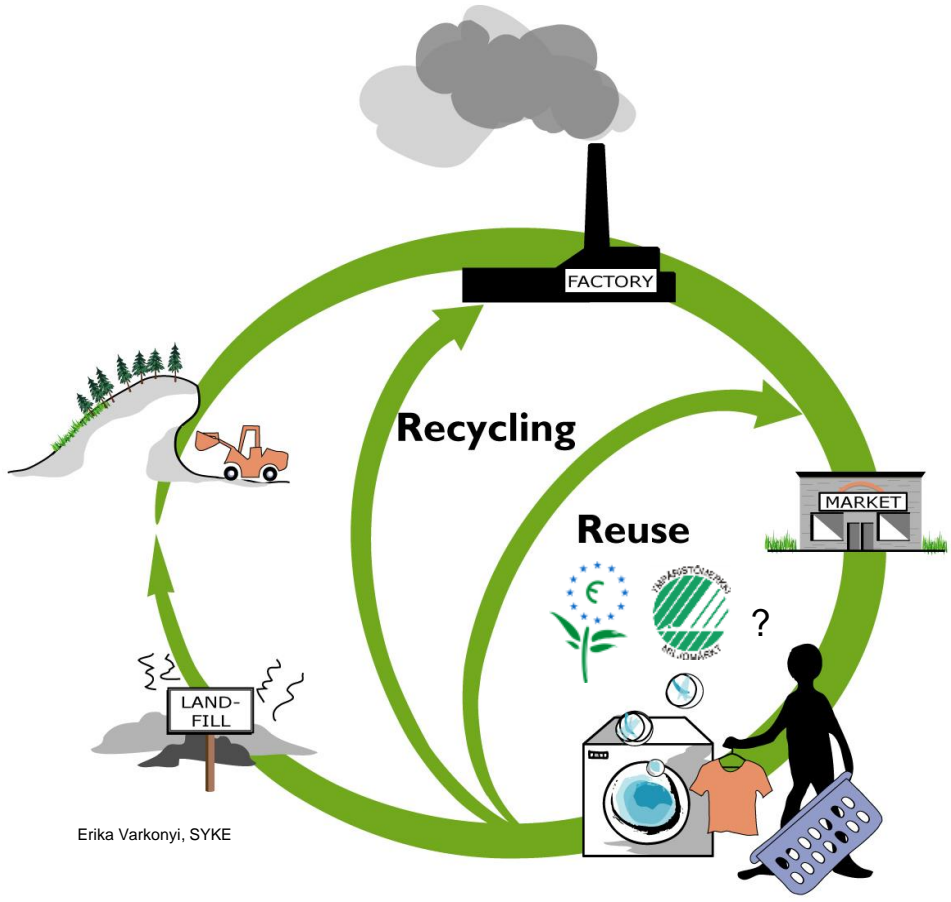
KUINKA KULUTUS VOISI KOHDISTUA VÄHÄPÄÄSTÖISIIN PALVELUIHIN JA TAVAROIHIN?

Photo: Ari Nissinen, SYKE

Photo: Ari Nissinen, SYKE

Erika Varkonyi, SYKE

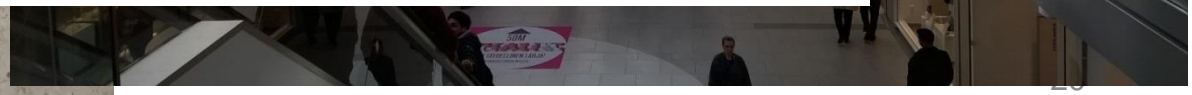

Photo: Ari Nissinen, SYKE

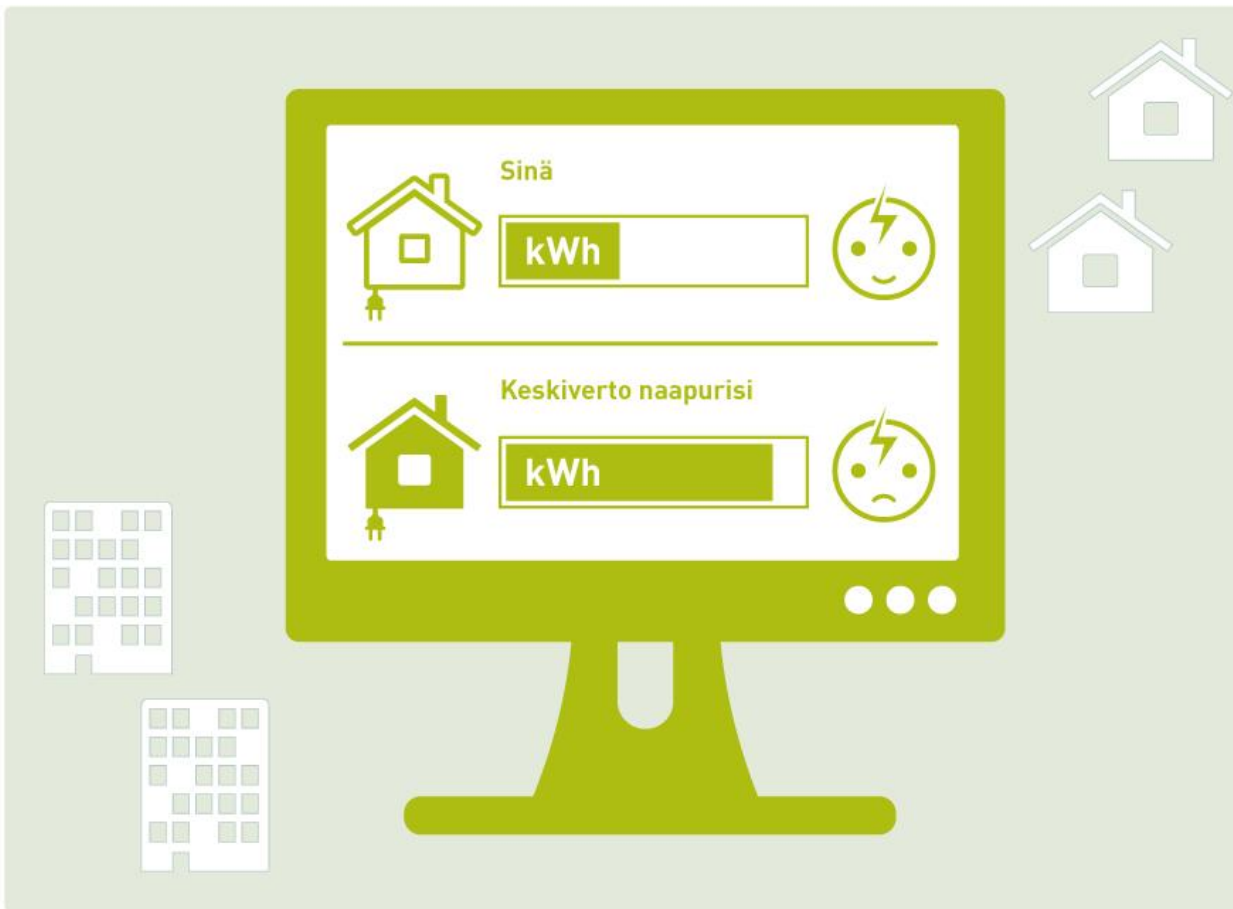

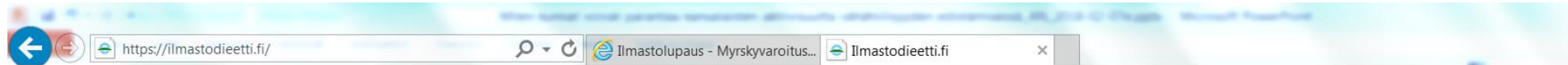
Photo: Ari Nissinen, SYKE

Photo: Ari Nissinen, SYKE

Joko sinä olet laskenut hiilijalanjälkesi?

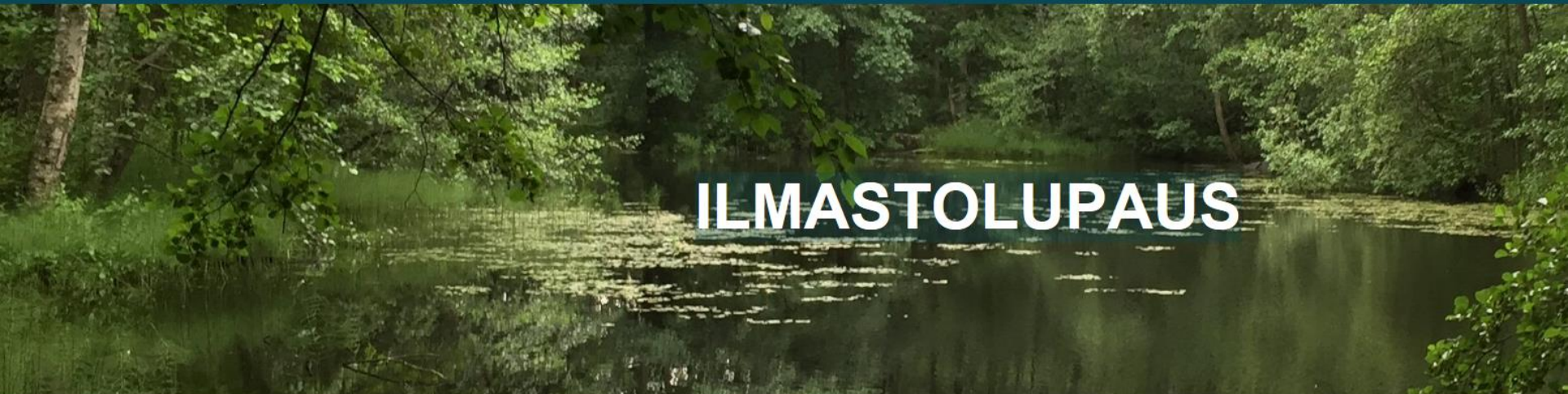
Laskuri toimii parhaiten tietokoneella (ei puhelimella tai tabletilla) ja edellyttää toistaiseksi [Flash Playerin](#) asentamista.

Laske ilmastovaikutuksesi ja aloita Ilmastodieetti!

Ilmastodieetti on työkalu kasvihuonekaasupäästöjen seuraamiseen ja vähentämiseen.

Astu puntariin ja laske ilmastopainosi

ILMASTOLUPAUS

Ilmastolupaus on Myrskyvaroitus ry:n kehittämä ja syksyllä 2015 Pariisin ilmastokokouksen kynnyksellä käynnistämä kampanja, jonka tarkoituksena on aktivoida yksittäisiä ihmisiä kiinnittämään huomiota hiilijalanjälkeensä ja sen pienentämiseen. Ilmastolupauksen on tähän mennessä allekirjoittanut suuri joukko sekä tunnettuja vaikuttajia että yksityisiä kansalaisia. Kampanja on herättänyt kiinnostusta myös kansainvälisesti, konseptia kehitetään Sitran tuella.

Taloyhtiöiden energiahallinta

Maksaisitko omakotitalon energiaremonttikartoituksesta?

Kuinka suuri energiankulutus ja päästöt kotikulmamme taloilla on?

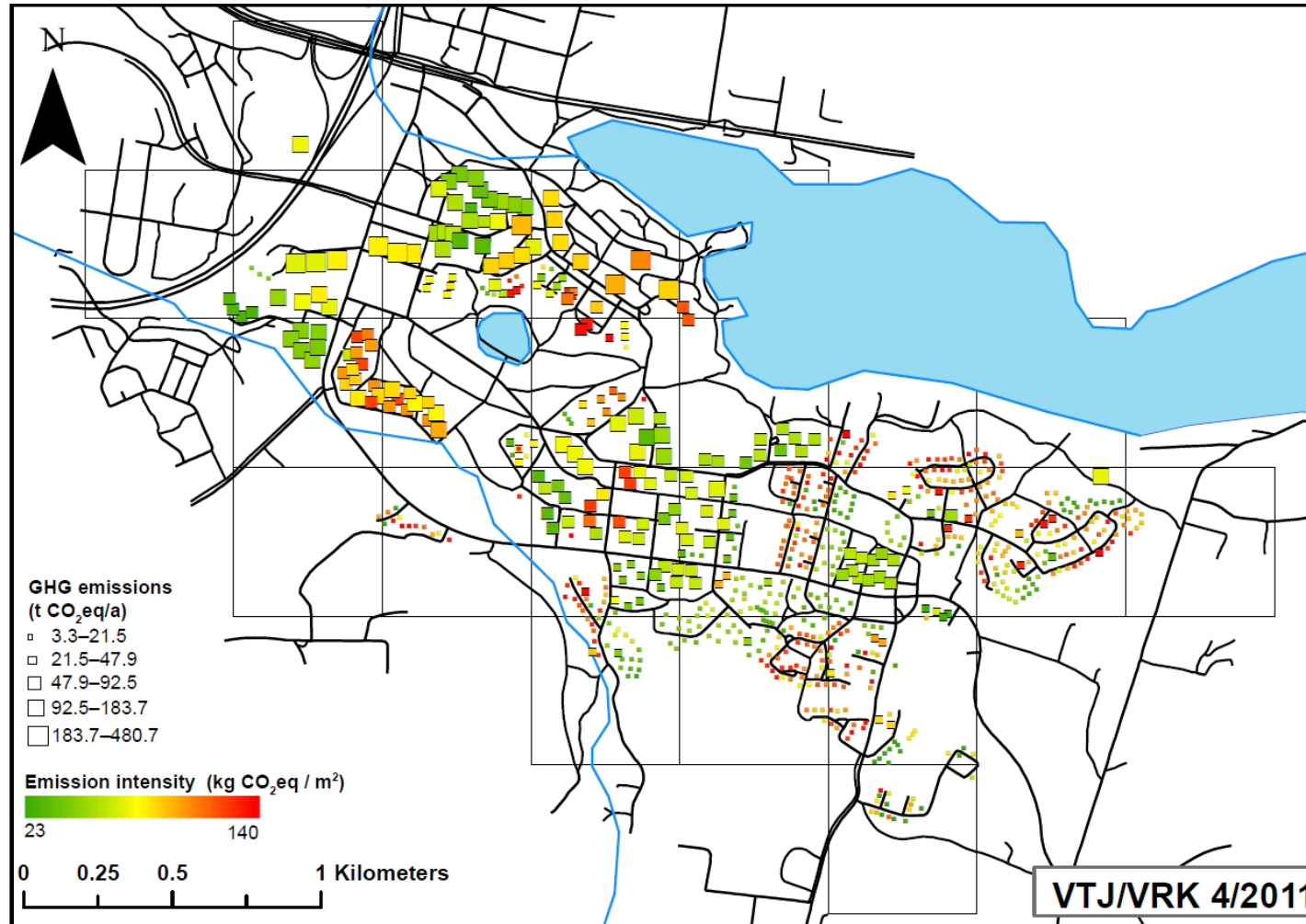

Photo: Ari Nissinen, SYKE

Photo: Ari Nissinen, SYKE

HINKU-kunnissa on jo ollut monia aktiviteetteja

1. Energia-kävelyt, energia-illat
2. HINKU -kuntatapahtumat
3. Artikkelit lehdissä
4. Tilaisuudet kouluilla
(Ihan pihalla, Ilmastodieetti.fi)
5. Iissä palvelumuotoilu
(liikennepalvelut, keskusta-alue)
6. Hävikkiruokatapahtumia
7. Koulujen kasvisruokatapahtumia
8. Aurinkopaneelien yhteishankinta
9. Do it yourself -aurinkopaneelien
rakennuskursseja
10. Ilmastotohtorit kaupoissa
11. Hinkumappi, Energialoikka,
Hinkufoorumien kautta aktivointi
12. Etc. ...

Ideoita 7.2.2018 uusista aktiviteeteista ja toimintamuodoista kuntalaisten suuntaan ja kuntalaisten kanssa:

- A. Kansalaisten ilmastolupaus – edelläkävijäkunta
 - B. Kaikki/monet tapahtumat vähähiiliseksi
 - C. Ympäristökasvatuksen mallimaa – skarpataan huipulle
 - D. Määräykset – suomalaiset on hyviä tottelemaan – vaikeata kulutukseen kohdistuvia määräyksiä
 - E. Varakkaat kuluttajat, valinnat, rahan vaikutusvaltaa
 - F. Nuoret, keski-ikäiset, eläkeläiset
 - G. Kansainvälinen yhteistyö, Suomi (Myrskyvaroitus, CLC) aktiivinen YK:ssa, EU-hankkeet
 - H. Ilmastokoulut (hiilijalanjäljen laskenta)
1. Energia-kävelyt, energia-illat
 2. HINKU -kuntatapahtumat
 3. Artikkelit lehdissä
 4. Tilaisuudet kouluilla (Ihan pihalla, Ilmastodieetti.fi)
 5. Iissä palvelumuotoilu (liikennepalvelut, keskusta-alue)
 6. Hävikkiruokatapahtumia
 7. Koulujen kasvisruokatapahtumia
 8. Aurinkopaneelien yhteishankinta
 9. [Do it yourself](#) -aurinkopaneelien rakennuskursseja
 10. Ilmastotohtorit kaupoissa
 11. Hinkumappi, Energialoikka, Hinkufoorumin kautta aktivointi